

Hellig, hellig, hellig

Kirken og kunsten behøver hinanden. Musik, litteratur, malerkunst, teater – alle har de, ligesom religionerne og myterne, berøring med tilværelsen store følelser: kærligheden, lykken, glæden, smerten. Kristendommens grundfortælling er både modsætningsfyldt og kontroversiel. Kærlighedsbudet er en ubegribeligt omfattende og radikal fordring af vores tilværelse. Og forestillingen om en god og almægtig Gud, der skulle råde over alting i vores tider kaotiske og grusomme tilværelse, er et uafvendeligt paradoks.

Vores menneskelige bevidsthed trives bedst med det begribelige. Vi viger tilbage, når budskabet bliver for komplekst og gådefuldt. Derfor bliver den kirkelige forkyndelse til tider båret af et ønske om at formidle troen i 'rationelle' og 'letforståelige' termer. Men det er en farlig vej, og det fanger os ofte i begrebslige selvmodsigelser, der slider på troværdigheden. Hvis kirken ikke vil vedstå det ubegribelige i sit budskab, så kan man lige så godt lukke butikken.

Det religiøse sprog er nært beslægtet med kunstens – og måske i ganske særlig grad med musikkens. Det mytiske sprog er i sit væsen abstrakt; det *handler* ikke om noget konkret. Dér har musikken sin plads: ingen anden udtryksform kan formidle det paradoksale, det ubegribelige, det intuitive så præcist – og dog så luftigt – som musikken. Musik er den mest abstrakte kunstform af alle; et musikværk beskriver ikke noget konkret, det kan alene skabe stemninger og associationer. Musik er i den forstand et sprog om 'det ubegribelige'. Og musikkens sprog kan om noget favne modsætninger og paradokser: på én og samme tid udtrykke sorg og trøst, glæde og smerte, lys og mørke.

Jeg er dybt optaget af relationen mellem tekst og musik. At skrive en salmemelodi starter for mig altid med at etablere en dyb relation til teksten. Efterhånden får melodien sit eget liv, og forholdet mellem toner og tekst bliver mere jævnbyrdigt. Musikken tager på en måde over, dér hvor teksten har nået sin grænse. Og når symbiosen lykkes, bliver det samlede resultat meget større end summen af de to enkelte dele. Jeg ser det ikke som et mål i sig selv at skrive en 'enkel' melodi. Min egen personlige erfaring er, at de salmer jeg ender med at holde mest af er dem, hvor jeg har skullet yde en indsats for at få dem ind under huden. Det er derimod et mål for mig, at melodien bidrager til at løfte teksten – og især at løfte dens abstraktionsniveau. En god salme er for mig et rum til erkendelse. En invitation til fælles åndelig fordybelse. En åbning til det umiddelbare og det universelle.

Jeg glæder mig over, at flere nulevende danske salmedigtere i disse år bringer kunstens sprog tilbage i vores salmetradition. Iben Krogsdal er en sådan poet. Hendes tekster balancerer med skønhed og overskud imellem teologisk forkyndelse og digterisk vision. Teksten til *Hellig, hellig, hellig* har et anslag, der peger tilbage på Sanctus fra den oldkirkelige liturgi. Den tredobbelte helligprisning, som vi også kender fra vores nadverliturgi. Men fra den traditionelle helligsangs lovprisning af Vorherre, løfter Iben Krogsdal straks synsvinklen over på Kristus: "- han som kom fra døden." Og det er hans lysende blik, der skal stråle ind i vore sjæle, helt uden vores egen fortjeneste. "Vi skal ikke herske, vi skal bare knæle".

Den storladne, nærmest tidløse åbning fik mig til at benytte en slags 'naturskala' – den kaldes undertiden også 'den akustiske skala'. Den består af de intervaller, der dannes af det

naturgivne overtonespektrum, nemlig lavt syvende trin (6. overtone) og højt fjerde trin (10. overtone). Resultatet bliver en tonalitet, der svinger mellem to klassiske kirketonearter: lydsk og mixolydisk. Men stadig med en forankring i vores velkendte dur-tonale verden.